

Interview

TEKST: ARJAN VISSER • FOTO'S MARK KOHN, FOTO PAG. 14: MARCEL VAN DER PLOEG

OUDERENPASTOR ADRI VERWEIJ (69):

„Welkom thuis, we hebben op je gewacht“

Laatst, toen hij in de kerk van Schalkwijk de mis opdroeg, zag hij zichzelf als tienjarig misdienaartje plechtig door het gangpad stappen. Na vele omzwervingen woont de emeritus priester weer dicht bij de plaats waar hij in 1943 geboren werd.

ADRI VERWEIJ

Verlangen naar verbinding

Hoe bevalt het wonen in het landschap van uw jeugd?

'Ik was hier een half uur, had de dozen net zo'n beetje uitgepakt, toen de telefoon ging en ik een schelle vrouwenstem hoorde zeggen: 'Nou, ik bel maar effe, m'n man komt eran.'

'Wat leuk dat u belt,' zei ik, 'maar wat komt hij doen?'

'Hij gaat zaterdagmiddags altijd effe biechte!'

'Prima, zie ik hem zo wel verschijnen. Maar waarom belt u mij dan?'

'Om te zeggen dat je 'm effe hard mot anpakke. Hij is nogal zwoar op de hand.'

'Toen ik ophing, wist ik: ik ben weer thuis.'

Na een korte pauze: 'De biechteling is overigens nooit gekomen - ik denk dat hij in het café zijn zwaarmoedigheid te lijf is gegaan.'

Hij serveert de koffie zoals je dat bij een vergadering zou doen: in een thermoskan op een dienblad. Mokken. Koekjes als dakpannen op een schoteltje. Alles overzichtelijk en praktisch. Wat er aan de muur hangt, hangt er omdat er nu eenmaal iets aan een muur moet hangen. Geen opsmuk, geen gedoe. Dit is het huis van een man van het woord.

U wist meteen dat u priester wilde worden?

'Tja, wat is weten? Zoiets bevestigt zich gaandeweg... Ik ging op mijn twaalfde naar het klein seminarie en werd op mijn vijftienvingste tot priester gewijd. In die laatste jaren, toen steeds meer studiegenoten van->

Interview

wege de celibaatbelofte afhaakten, besloot ik: ik wil het tóch, en ik wil het op mijn manier. Ik ben toen, in overleg met kardinaal Alfrink, de eerste vrijgestelde jeugdpastor van Nederland geworden. Dat - iets van de grond af opbouwen - en werken met jongeren was mij op het lijf geschreven. Ik werd aangesteld in elf parochies rond de gemeente Zutphen. Het jeugdpastoraat groeide tegen de verdrukking in. Toen ik na acht jaar wegging, liet ik 46 actieve jongerengroepen achter.' Na het jeugdwerk was hij twaalf jaar omroepastor en daarna koos hij voor het seniorenpastoraat.

U bent een leider, een man voor grote groepen.

'Ja, ik begeef mij graag onder de mensen en ik neem ook graag verantwoordelijkheid. Dat is de aard van het beestje en wat ik heb meegekregen. Mijn ouders waren gewone, maar heel sociale mensen. Mijn vader was postbode in een dorpje hier vlakbij. Hij wist de weg, kende alle adressen; als er bijvoorbeeld een collecte was, ronselde hij de collectanten, en zorgde dat de collecte werd geteld en afgedragen. Ook in de kerk was hij actief. Hij was tot zijn dood hulpkoster. Mijn moeder was zo'n type dat iedereen van de straat haalde om bij ons koffie te komen drinken. Het was de zoete inval. Zo is het mij dus voorgedaan, in de omgang met mensen voel ik mij als een vis in het water.'

Maar dan had u toch ook postbode kunnen worden, zoals uw vader?

'Zeker, maar wat mij in mijn werk vooral zo aanspreekt is het samen zoeken naar diepgang, praten over dingen die er werkelijk toe doen in het leven. In wezen is er niet veel verschil tussen jongeren of ouderen: qua diepgang doen ze voor elkaar niet onder. Gaandeweg merkte ik wel dat ouderen veel vragen hebben met het woordje 'nog' er in. Is alles wat ik vroeger heb geleerd nog wel waar? Zal ik mijn overleden partner nog terugzien? Geloof u zelf nog in de hemel?'

Zijn ze daar, in de loop der jaren, onzekerder over geworden?

'Dat geloof ik wel, ja. En vaak willen ze mij dan inhuren als de autori-

teit die maar moet zeggen hoe zij erover moeten denken.'

Terwijl u zelf misschien ook onzekerder bent geworden?

'Ik zou eerder zeggen dat ik anders ben gaan denken over dingen. Ik heb de tijd gekregen om zaken voor hen te herformuleren en -'

Welke zaken, bijvoorbeeld?

'Bijvoorbeeld die op de vraag: gelooft u nog in de hemel?'

En, gelooft u nog in de hemel?

'Ja. Dat wil zeggen... Kijk, het verhaal over de hemel en het eeuwig bruiloftsmaal heb ik tijdens de vijftig, zestig huwelijken die ik inzegende wel iets te vaak voorbij zien komen, maar het mysterie van de dood blijft mij eendeloos fascineren. Het Bijbelse verhaal zegt dat God met zijn adem leven in een klomp klei blaast - als het zo is dat wij het levensbeginsel van God krijgen, zou het dan niet zo kunnen zijn dat onze laatste ademstoot een soort 'retour afzender' is? Ik wil er graag op vertrouwen dat we teruggaan naar de plek waar wij vandaan zijn gekomen. Ik ben in mijn leven negen keer verhuisd. Misschien spreekt het beeld van een reis die een keer ten einde komt mij daarom wel zo aan. Welkom thuis, we hebben op je gewacht.'

ADRI VERWEIJ (14 september 1943) ging op zijn twaalfde naar het klein seminarie. Na de priesteropleiding in Utrecht werd hij in 1969, op zijn vijftiengste, tot priester gewijd. In de jaren 70 en begin 80 was hij de eerste Jeugd-pastor in Nederland. Vanaf 1984 was Adri Verweij werkzaam als omroep-pastor bij de KRO. Daarna werd hij senioren-pastor. Sinds 2008 is hij met emeritaat. Wel is hij nog steeds liturgisch voorganger, geestelijk adviseur van de Unie KBO en betrokken bij bedevaartvakanties in Noord-Ierland.

‘De kerstboodschap is dat wij worden als een kind: afhankelijk. Niemand kan het alleen’

Ziet u wel eens op tegen het moment waarop de intensieve omgang met mensen minder vanzelfsprekend wordt?

‘Ja. Die confronterende vraag komt zeer regelmatig op mijn bord in gesprekken met ouderen. Laatst zei iemand: ‘Ik ben jaloers op jou omdat je nog zoveel voor anderen kunt betekenen. Ik heb alleen nog een koortje en een kaartavond. Kun je mij vertellen wat voor mij de zin van het leven nog is?’

En wat zegt u dan?

‘Ik was ooit bij een vrouw op bezoek die ook zulke moeilijke vragen stelde. Toen ik mij verontschuldigde dat ik op geen van haar vragen een passend antwoord kon geven, keek ze mij verwonderd aan en zei: ‘Je bent al drie kwartier een antwoord geweest.’ Ik kan alleen maar hopen dat er straks ook mensen voor mij het antwoord willen zijn. Volgens mij kunnen we niet genoeg stimuleren dat we een netwerk in stand moeten houden; dat oudere mensen nooit moeten worden buitengesloten. Ik heb zo vaak horen zeggen dat kinderen de abonnementen en lidmaatschappen van hun ouders opzeggen zodra ze in een bejaardenhuis gaan wonen. Zelfs parochiewerk zou niet meer nodig zijn omdat zo’n tehuis z’n eigen gedoetje heeft. Volgens mij is dat dodelijk. Het is voor een mens niet goed dat hij alleen blijft.’

Ook een mooie kerstgedachte.

‘Dat is waar, maar wat ik jammer vind is dat de kerstboodschap wordt teruggebracht in eigen kerkjes en eigen groepjes. Ik geloof dat wij van nature de aanleg hebben om - al het bevechten, afwijzen en kleineren ten spijt - op het spoor van de goede wil te blijven. Anders dan Geert Wilders ons wil doen geloven, hebben de meeste mensen het verlangen om er voor elkaar te zijn en in vrede samen te leven. De kerstboodschap wordt ons door een kind gebracht. De bijbel ge-

bruikt het beeld van het kind vaker: als wij niet worden zoals kinderen zullen we het koninkrijk Gods niet binnengaan. Zoals kinderen is niet: speels, spontaan, lekker zeggen wat er in je opkomt. Zoals kinderen staat voor totale afhankelijkheid. Een kind kan het niet alleen. Het grootste compliment dat wij, volwassenen, onszelf maken is: ik heb het zelf gedaan. Ik heb niemand nodig. Volgens mij zijn we doorgeschoten in die zelfredzaamheid, in de oplosbaarheid van alle problemen en de maakbaarheid der dingen. Afhangelijkheid is in elk geval familie van aanhangelijkheid. Daar ligt volgens mij de crux van het verhaal. Als we afhankelijk durven zijn, zullen we samen blijven groeien.’

Bij het laatste rondje koffie probeer ik de emeritus priester nog tot een kleine biecht te verleiden. Zijn er in dit smetteloze huishouden, in dit opgeruimde hoofd werkelijk geen tekortkomingen te vinden?

Hij denkt verdacht lang na en antwoordt dan:

‘Ik stel de dingen soms mooier voor dan ze werkelijk zijn. Daarmee balanceer ik wel eens op de rand van een leugen. De gedachte erachter is: als ik alvast doe alsof iets gaaf en rond is, wordt het misschien vanzelf een keer zo. En vaak werkt het nog ook.’ □